

Pěvuška modrá (Prunella modularis) hnízdí na Bohdanečsku

Ladislav Štanc, Helga Štanclová

Pěvuška modrá se na Bohdanečsku vyskytuje pravidelně na tahu, především jarním, v březnu a dubnu. Podzimní tah u ní zde není již tak patrný. Některý rok se s ní v tuto dobu vůbec nesetkáváme. Rovněž řídká je i při přezimování a to pouze některý rok (1954/55, 1955/56, 1957/58, 1962/63, 1971/72, 1974/75 a 1980/81).

Nejčasnější zástih 6. 3. 1975 (Rohovládova Bělá). Přesto ji ale v první dekádě března zastihneme výjimečně. Hlavní jarní tak probíhá koncem března a začátkem dubna. Nejpozději zastižení ptáci 24. 4. (1958 - Rohovládova Bělá). Později zastižení byly patrně v okolí přezimujících. Přesto ale ptáci zastižení začátkem září mohli být zdejší.

O hnízdění této pěvušky na Bohdanečsku nemáme zpráv, přesto že její pravidelná hnízdiště leží již ve vzdálenosti 50 km. V literatuře také nenajdeme žádný záznam o nálezu hnízda na těchto místech. Nejblíže jsou známy výjimečné nálezy hnízd v Pardubicích.

Dne 8. 7. 1978 jsme nedaleko tohoto území u Ostrova u Chlumce n. Cidl. chytili vyspělé mládě. Tak časně datum neukazoval na tah, ale na zahnízdění v blízkém okolí místa odchytu. Důkaz o zahnízdění jsme získali v roce 1980, kdy jsme v kraji lesa u rybníka "Trhoňka" zastihli čtyřčlennou rodinku 10. 7. Nevyspělé mláďata měla ještě krátké ocásky několik dnů po vyvedení ze hnízda a byla doprovázena rodiči. Také 4. 9. t. r. chycený juv. ex. u rybníka "Bohdaneč" náležel patrně místnímu ptáku.

Konečně, dne 3. 5. 1981 jsme ve smíšeném lese (dub, habr, borovice) s podrostem, s několika vysazenými smrčky u rybníka "Skřín", našli její hnízdo. Umístěno bylo na smrčku, 40 cm vysoko a byla v něm 4 čistá vejce. V těchto místech pracovali ale dřevaři a tak jsme později našli hnízdo zničené. Souvislá smrčina se nacházela asi 10 m od nalezeného hnízda. Další hnízdo jsme t. r. našli v místech pozorování rodinky v roce 1980. Umístěno bylo v trnkovém houští 80 cm vysoko a 28. 6. 1981 byla

mláďata již vyvedena. V tomto roce jsme také již v červenci a srpnu kontrolovali větší počet pávušek. Pravděpodobně ještě 7. 9. kontrolovaný pták u Rohovládové Bělé byl ze zdejší populace a první tahový pták byl kontrolován 23. 9. 1981.

Hnízdění ptactva v intenzivních výsadbách jabloní

Karel Prskavec, Hořice v Podkr.

Ovocné zahrady a aleje bývaly součástí tzv. rozptýlené zeleně, která vytvářela ráz naší krajiny a skýtala hnízdní podmínky mnoha ptačím druhům. Intenzifikací zemědělství dochází, většinou bez náhrady jinými dřevinami, k jejich likvidaci a pěstování ovoce se nyní soustřeďuje do velkých specializovaných ovocnářských podniků. V naší republice zaujímají intenzivní ovocné výsadby celkovou plochu asi 30 000 ha a patří k nejintenzivněji ošetřovaným zemědělským kulturám.

Tímto příspěvkem chci ukázat, jak vypadá hnízdění ptactva v takto ošetřovaných biotopech, jak zde okolí výsadeb ovlivňuje počet hnízdicích párů a do jaké míry by bylo možné počítat s ptactvem při budoucí integrované ochraně ovocných sadů.

Hnízdění ptactva bylo záměrně sledováno na dvou ekologicky rozdílných lokalitách. První výsadba (20 ha) se nachází na rovině v polích, druhá (17 ha) je exponována na mírném jižním svahu v blízkosti malé osady; téměř celá tato asi 50 ha velká lokalita je obklopena lesem.

Zjišťování počtu hnízd bylo na obou lokalitách prováděno shodně, na ploše 7 ha stejně starých i stejně ošetřovaných jabloní. Sledování bylo započato v r. 1977, kdy výsadby byly 13 ti leté. Stromy, jejichž koruny byly každoročně, plošně tvarovány, dosahovaly 2-3 m výšky. Vyhledávání hnízd bylo děláno vizuální kontrolou těchto stromů v období prvního hnízdění. Během hnízdění byl sledován datum snesení 1. vajíčka, počet vajíček v úplné snůšce, počet vyvedených mláďat, úhyn mláďat a celkové ztráty. Místo hnízdění bylo zakreslováno do plánu výsadby.

Výsledky, získané při studiu početnosti ptačích hnízd v obou sledovaných výsadbách, jsou shrnuty v tabulce č. 1. Jak tabulka ukazuje, jsou v počtech hnízd mezi oběma výsadbami velké rozdíly u pěnkavy obecné (*Fringilla coelebs*) a zvonohlíka zahradního (*Serinus canaria serinus*). U kosa černého (*Merula*